

Sygn. akt III AUa 12/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Beata Górską (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2017 r. w Szczecinie

sprawy W. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 października 2016 r. sygn. akt VI U 1533/16

oddala apelację.

SSA Beata Górską SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 12/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 10 maja 2016 roku odmówił W. R. prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W odwołaniu od decyzji W. R. wniosła o jej zmianę poprzez przyznanie jej świadczenia przedemerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 24 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonej W. R. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 16 marca 2016 roku.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona W. R. urodziła się (...). W dniu 1 września 1977 roku W. R. zawarła ze (...) S. Oddział w S. umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego na okres od 1 września 1977 roku do 30 czerwca 1980 roku w zawodzie kucharza.

W trakcie wykonywania umowy, w okresie od 1 do 31 sierpnia 1978 oraz od 1 do 31 sierpnia 1979 roku tj. w okresie ferii szkolnych ubezpieczona korzystała z urlopów bezpłatnych udzielonych przez pracodawcę.

Okres od 1 do 31 sierpnia 1978 roku w trakcie którego ubezpieczona była zatrudniona w PGR w P., został uwzględniony przez organ rentowy przy ustalaniu stażu pracy.

Na mocy umowy przedwstępnej z dnia 24 maja 1980 roku, ubezpieczona została zatrudniona w (...) w S. na stanowisku wykwalifikowanej pomocy kuchennej od dnia 23 czerwca 1980 roku. Z dniem 2 lipca 1980 roku umowa o pracę została rozwiązana.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 2 września 2015 roku ubezpieczona została zarejestrowana w urzędzie pracy z prawem do zasiłku dla bezrobotnych od 2 września 2015 roku. W okresie 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych ubezpieczona nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

W dniu 15 marca 2016 roku ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o świadczenie przedemerytalne.

Decyzją z dnia 31 marca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego, wskazując, iż ubezpieczona udokumentowała okres zatrudnienia wynoszący 34 lata, 11 miesięcy i 1 dzień zamiast wymaganych 35 lat. Organ rentowy ze stażu pracy wyłączył okresy za które ubezpieczona nie otrzymała wynagrodzenia oraz nieobecności nieusprawiedliwione.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2016 roku ubezpieczona wniosła o ponowne rozpatrzenie wniosku, dodatkowo przedkładając kserokopię zaświadczenia.

Sąd Okręgowy odniósł powyższe ustalenia do treści przepisu z art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U Nr 120, poz. 1252 ze zm.) oraz do treści przepisu z art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 maja 2014r. i na tej podstawie zważył, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji wywiódł, że spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii, czy ubezpieczona W. R. spełniła łącznie wszystkie wynikające z treści art. 2 ust. 1 pkt 5 (omyłkowo sąd I instancji jako podstawę prawną wskazał art. 2 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych przesłanki ustalenia prawa do świadczenia przedemerytalnego, a w szczególności przesłankę posiadania okresu uprawniającego do emerytury wynoszącego co najmniej 35 lat dla kobiet. Organ rentowy ustalił bowiem, że ubezpieczona wykazała łącznie 34 lata, 11 miesięcy i 26 dni. Do wymiaru stażu pracy emerytalnego ubezpieczonej nie zaliczył tych okresów, za które ubezpieczona nie otrzymała wynagrodzenia oraz okresów nieobecności nieusprawiedliwionych. W świetle powyższego, ubezpieczona by uzyskać prawo do świadczenia przedemerytalnego musiałaby wykazać dodatkowe okresy w wymiarze co najmniej 4 dni.

Analizując okoliczności sprawy sąd I instancji doszedł do przekonania, że stanowisko ubezpieczonej o braku podstaw do doliczenia od okresu zatrudnienia okresów urlopów bezpłatnych, w okresie gdy była ona pracownikiem młodocianym, w tym przede wszystkim tych udzielanych w okresie ferii szkolnych jest uzasadnione.

Przechodząc do meritum Sąd Okręgowy zauważył, że okresy potraktowane przez organ rentowy jako urlopy bezpłatne, w tym przede wszystkim okres od 1 do 31 sierpnia 1978 roku (okres zatrudnienia w PGR w P. od 1 do 31 sierpnia 1979 roku został już bowiem zaliczony do stażu pracy) przypadły w latach 1977-1980. Tymczasem w okresie tym obowiązywał już Kodeks pracy z dnia 26 czerwca 1974 roku, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1975 roku. Zgodnie natomiast z obowiązującym wówczas art. 205 § 4 k.p. pracodawca jest obowiązany na wniosek młodocianego, ucznia szkoły dla pracujących, udzielić mu w okresie ferii szkolnych urlopu bezpłatnego w wymiarze nieprzekraczającym łącznie z urlopem wypoczynkowym 2 miesięcy. Co istotne, okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Sąd I instancji ocenił, że z treści tego przepisu wynika wprost, iż okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi młodocianemu na podstawie art. 205 § 4 stanowi okres zatrudnienia, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W tym miejscu Sąd Okręgowy podkreślił, że przepis art. 205 znajduje się w dziale IX Kodeksu pracy dotyczącym zatrudnienia młodocianych. Regulacje te powinny być układane tak, aby zachowały cel tych przepisów, którym jest wynikająca z przesłanek tak społecznych, jak i medycznych oraz biologicznych, ochrona młodocianych pracowników, polegająca na swoistym „uprzywilejowaniu” takich pracowników w stosunku do pracowników, którzy ukończyli 18 lat życia. Podkreślić zarazem trzeba, iż to przepisy prawa pracy stanowią źródło uprawnień socjalnych ubezpieczonych, w tym także uprawnień dotyczących świadczeń przedemerytalnych, które to świadczenia są swoistym „refleksem” uprawnień pracowniczych, wynikających z przepisów Kodeksu pracy i innych przepisów prawa pracy.

W świetle powyższego sąd I instancji przyjął, że nie sposób uznać „urlopu bezpłatnego” o którym mowa w przepisie art. 205 § 4 k.p. za tożsamy pojęciowo z urlopem bezpłatnym uregulowanym w rozdziale II działu siódmego Kodeksu pracy, dotyczącym urlopów bezpłatnych. Świadczy o tym chociażby tytuł rozdziału V działu dziewiątego kodeksu pracy, w którym zamieszczony jest art. 205, dotyczący urlopów wypoczynkowych. Odnosząc to do regulacji działu siódmego Kodeksu, dotyczącego urlopów pracowniczych, a składającego się z dwóch rozdziałów – „urlopy wypoczynkowe” oraz „urlopy bezpłatne” należy wskazać, iż urlopy wypoczynkowe młodocianych, nawet jeżeli udzielone zostały na podstawie art. 205 § 4 k.p. stanowią okresy zatrudnienia o których mowa w ww. przepisie ustawy emerytalno-rentowej, jeżeli tylko ubezpieczony zatrudniony był w wymiarze nie niższym niż płowa pełnego wymiaru czasu pracy. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi młodocianemu na podstawie art. 205 § 4 k.p. stanowi okres zatrudnienia, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (tak wyrok SA w Katowicach z 12.03.2013 r., III AUa 846/12).

W rezultacie Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona przebywająca od 1 do 31 sierpnia 1978 roku na urlopie bezpłatnym udzielonym jej przez pracodawcę na podstawie art. 205 Kodeksu pracy, w istocie pozostawała w zatrudnieniu, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS. Z tego też względu okres ten należało doliczyć do okresu uprawniającego ją do nabycia świadczenia przedemerytalnego.

W wyniku poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, Sąd Okręgowy finalnie przyjął, że ubezpieczona legitymuje się ponad 35- letnim okresem uprawniającym do emerytury. Już bowiem tylko sam okres przebywania na urlopie bezpłatnym w miesiącu sierpniu 1978 roku (w wymiarze 31 dni) był wystarczający do wykazania przez ubezpieczoną ponad 35 letniego stażu pracy. Biorąc powyższe pod uwagę, sąd I instancji zaniechał prowadzenia postępowania dowodowego dotyczącego ustalenia, czy również pozostałe okresy zakwestionowane przez organ rentowy należało zaliczyć ubezpieczonej do stażu pracy, ustalenie to nie miałoby wpływu na rozstrzygnięcie prawa ubezpieczonej do świadczenia przedemerytalnego.

Mając wszystko powyższe na uwadze, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. R. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 16 marca 2016 roku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyżej opisany wyrok w całości. Rozstrzygnięciu zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mających wpływ na jego treść a polegający na przyjęciu, że ubezpieczona posiada wymagany staż ubezpieczeniowy w wysokości 35 lat,

- naruszenie prawa materialnego art. 2 ustawy z 30.04.2004 r. o świadczeniu przedemerytalnym /Dz. U. Nr 120 poz. 1252 ze zm./ będące konsekwencją naruszenia przepisów prawa procesowego a polegające na błędnym przyjęciu spełnienia przesłanki stażu ubezpieczeniowego w wymaganej ilości lat. Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Uzasadniając swe stanowisko skarżący zakwestionował dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenie faktyczne dotyczące zaliczenia okresu od 01.08.1978 r do 31.08.1978 r do stażu ubezpieczeniowego. W ocenie organu rentowego, zaliczenie tego okresu nastąpiło bez żadnych dowodów, które uzasadniałyby przyjęcie że był to okres urlopu bezpłatnego udzielony ubezpieczonej jako młodocianej zgodnie z art. 205 § 4 k.p. Zaliczenie tego okresu nastąpiło z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji naruszyło przepis prawa materialnego art. 2 ustawy o świadczeniu przedemerytalnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu nie zasługuje na uwzględnienie. Przedstawione przez sąd I instancji w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku ustalenia faktyczne są w pełni prawidłowe, jako znajdujące oparcie w zgromadzonym materiale sprawy, a podjęte na ich podstawie wnioski prawne zgodne z obowiązującymi przepisami. Ustalenia te i rozważania w całości aprobuje Sąd Apelacyjny, przyjmując je za własne, co też czyni apelację niezasadną.

Świadczenie przedemerytalne, jak wynika z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1252), przysługuje osobom dotkniętym likwidacją lub upadłością zakładu pracy, likwidacją stanowiska pracy lub niewypłacalnością pracodawcy oraz tracącym prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego o wieloletnim stażu i wieku zbliżonym do emerytalnego. Świadczenia te związane są zatem nie tylko z zaistnieniem okoliczności związanej z utratą źródła utrzymania, ale także uzależnione od posiadania określonego okresu składkowego i nieskładkowego, a ich źródłem finansowania jest budżet państwa. Nie jest to świadczenie z ubezpieczenia społecznego, ale ma charakter zbliżony do renty socjalnej, świadczeń rodzinnych czy z pomocy społecznej (wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r. sygn. akt II UZP 8/2006). Ten szczególny charakter świadczenia przedemerytalnego przejawia się także w tym, iż określone w art. 2 ust. 1 i 3 powołanej ustawy warunki muszą być spełnione w określonym czasie, tj. do dnia rozwiązania stosunku pracy.

W okolicznościach tej sprawy, dla nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego ubezpieczona W. R. musiała wykazać m. in. posiadanie stażu ubezpieczeniowego co najmniej 35 lat (okresów składkowych i nieskładkowych), zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Analiza treści apelacji zdaje się sugerować, że organ ostatecznie nie kwestionuje podstawy prawnej rozstrzygnięcia, a zgłoszone zarzuty wywodzi z błędnego ustalenia o stażu ubezpieczeniowym W. R. przyjmując, że nie wykazała 35 letniego okresu ubezpieczenia. W opinii Sądu Apelacyjnego jednak dowody przedstawione przez ubezpieczoną, potwierdzone jej wyjaśnieniami okoliczność tę wykazały. Zważyć wypada, że zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności (tak orzeczenia Sądu Najwyższego z 17 listopada 1966 r., II CR 423/66.; uzasadnienie orzeczenia z 24 marca 1999 r., I PKN 632/98; uzasadnienie orzeczenia z 11 lipca 2002 r., IV CKN 1218/00; uzasadnienie orzeczenia z 18 lipca 2002 r., IV CKN 1256/00). Mając na względzie powyższe, Sąd Odwoławczy analizując materiał dowodowy sprawy – w tym w szczególności dokumentację zawartą w aktach rentowych – uznał, że Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny sprawy nie wykroczył poza dyspozycję normy zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. Apelujący, polemizując z tymi ustaleniami wyprowadza inne, korzystne dla siebie wnioski, które nie są jednak trafne i nie sposób się z nimi zgodzić, przede wszystkim dlatego, że nie zostały poparte żadnymi dowodami.

W aktach sprawy zawarta jest nie budząca wątpliwości dokumentacja obrazująca staż zatrudnienia ubezpieczonej, w tym przede wszystkim umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego z dnia 1 września 1977 roku oraz rozwiązanie umowy o pracę z dnia 7 lipca 1980 r. Konfrontacja wyjaśnień ubezpieczonej z analizą dokumentów ukazujących przebieg zatrudnienia przekonuje, że wyliczenia organu rentowego nie są prawidłowe. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego zawarta 1.09.1977r. nie została w żadnym momencie zatrudnienia przerwana, w dokumentacji pracowniczej brak jakichkolwiek wzmianek o przerwach w świadczeniu przez ubezpieczoną pracy. W obliczu zatem takiej treści dokumentów za wiarygodne uznać należało wyjaśnienia ubezpieczonej, że jej nieobecność w spornym okresie, tj. 1-31.08.1978 r., wynikała z przebywania na urlopie bezpłatnym.

Za Sądem Okręgowy, Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażony w wyroku z dnia 12 marca 2013r. (sygn. akt III AUa 846/12), że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi młodocianemu na podstawie art. 205 § 4 k.p. stanowi okres zatrudnienia, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Trafne jest także wnioskowanie sądu I instancji, że urlopy wypoczynkowe młodocianych, nawet jeżeli udzielone zostały na podstawie art. 205 § 4 k.p., stanowią okresy zatrudnienia, o których mowa w ww. przepisie ustawy emerytalno - rentowej, jeżeli tylko ubezpieczony zatrudniony był w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Okoliczność ta przemawia w sposób wyraźny za tym, iż ubezpieczona przebywająca w ww. okresach na urloпах udzielonych jej przez pracodawcę na podstawie art. 205 Kodeksu pracy, w istocie pozostawała w zatrudnieniu o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Reasumując, Sąd Okręgowy trafnie ocenił dowody zgromadzone w sprawie, a w konsekwencji prawidłowo ustalił, że W. R. spełnia warunek stażu ubezpieczeniowego wymaganego do nabycia świadczenia przedemerytalnego.

Dla porządku Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w treści uzasadnienia Sąd Okręgowy omyłkowo jako podstawę prawną rozważań wskazał art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych, zamiast art. 2 ust. 1 pktu 5. Ma to jednakże znaczenie marginalne, albowiem z treści tak rozstrzygnięcia, jak i uzasadnienia wynika, że był to wyłącznie błąd pisarski, a faktyczną podstawę rozstrzygnięcia stanowił art. 2 ust. 1 pkt 5.

Z tych samych względów Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji organu.

SSA Beata Górńska SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk